

Temat: Poznajemy ptaki wodne w najbliższej okolicy

Cele ogólne:

- poznanie różnorodności ptaków występujących nad zbiornikami wodnymi w najbliższej okolicy
- doskonalenie umiejętności posługiwania się sprzętem optycznym (lupą) oraz przewodnikami i atlasami do oznaczania ptaków
- rozwijanie zainteresowań przyrodniczych

Cele operacyjne:

Uczeń:

- rozpoznaje pospolite gatunki ptaków występujących nad wodą
- dostrzega różnice w wyglądzie przykładowych gatunków ptaków wodnych
- dostrzega istniejące zagrożenia dla ptaków wodnych
- określa przystosowania ptaków wodnych do życia w ich środowisku
- posługuje się lornetką oraz przewodnikami i atlasami
- prowadzi obserwacje terenowe oraz analizuje ich wyniki
- rozwija zainteresowania ornitologiczne
- docenia wartości przyrodnicze najbliższej okolicy

Miejsce: pracownia przyrodnicza, zbiornik wodny (staw, jezioro, starorzecze, fragment rzeki).

Metody pracy: zajęcia terenowe, obserwacja, pogadanka.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Wiek uczestników: 11-13 lat.

Optymalna liczba uczestników: 25 osób.

Czas przewidywany na realizację planowanych zajęć: 45 min (zajęcia w pracowni przyrodniczej oraz 90 min (zajęcia w terenie). Łącznie: 3 godziny lekcyjne.

Materiały i środki dydaktyczne: karta pracy, lornetki, przewodniki i atlasy do oznaczania ptaków.

Przebieg zajęć:

A. Faza wstępna: (zajęcia w pracowni, bądź muzeum przyrodniczym)

1. Zapoznanie uczniów z tematyką zajęć.
2. Zapoznanie uczniów z zasadami oraz sprzętem służącym do obserwacji przyrodniczych.
3. Zapoznanie uczniów ze spreparowanymi eksponatami ptaków wodnych poprzez obserwację okazów muzealnych i fotografii.

B. Faza realizacji: (zajęcia w terenie)

1. Wyjście w teren, rozdanie lornetek, przewodników, atlasów do oznaczania ptaków oraz kart pracy. Obserwacje i oznaczanie występujących gatunków ptaków wodnych w wybranym zbiorniku wodnym (*zadanie nr 1 z karty pracy*).
2. Podział uczniów na grupy oraz wybór i szczegółowa obserwacja określonego jednego gatunku ptaka wodnego. Realizacja *zadania 2 z karty pracy*.

C. Faza podsumowująca:

1. Weryfikacja oraz porównanie zabranych informacji nt. ptaków wodnych. Gra „*Sylwetki ptaków*”.

Wybrane pozycje z literatury:

1. „Ptaki. Vademecum miłośnika przyrody”, A. G. Kruszewicz, Warszawa 2007.
2. „Ptaki Europy i obszaru śródziemnomorskiego”, L. Jonsson, Warszawa 2003.
3. „Jaki to ptak. Przewodnik”, P.H. Barthel, P. Dougalis, Cohen 1992.
4. „Poznajemy ptaki wokół nas. Przewodnik do plecaka”, A. G. Kruszewicz, Warszawa 2007.

Załącznik nr 1

Określ do jakich gatunków należą poniższe sylwetki ptaków związane ze środowiskiem wodnym.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Odpowiedzi: Bocian biały, czajka, czapla siwa, gęś gęgawa, jaskółka brzegówka, kaczka krzyżówka, kormoran, łabędź, łyska, perkoz dwuczuby, rybitwa, zimorodek, żuraw.

Karta Pracy

Poznajemy ptaki wodne w najbliższej okolicy

Zadanie 1

Korzystając z tabelki zaznacz liczbę osobników każdego gatunku ptaka wodnego, jaką zaobserwowałeś. Skorzystaj z lornetek, przewodników oraz atlasów do oznaczenia ptaków.

Data

Godzina

Nazwa zbiornika wodnego

Miejscowość

Obserwatorzy:

Nazwa gatunkowa	Liczba osobników			Uwagi
	samice	samce	młode	
Czapla siwa				
Bocian biały				
Łyska				
Perkoz dwuczuby				
Rybitwa rzeczna				
Kaczka krzyżówka				
Czernica				
Głowienka				
Świstun				
Jaskółka brzegówka				
Łabędź niemy				
Mewa śmieszka				
Zimorodek				

Zadanie 2

Wybierz jeden gatunek ptaka wodnego i obserwuj go tak długo, jak się da. Zwróć uwagę na jego wygląd, a następnie zanotuj w tabeli jego cechy charakterystyczne oraz podaj jego nazwę gatunkową. Użyj w tym celu lornetki, przewodników oraz atlasów do oznaczania ptaków.

Obserwator (imię i nazwisko)	
Data obserwacji:	
Miejsce obserwacji	
Warunki pogodowe	
Nazwa obserwowanego zbiornika wodnego	
CECHY CHARAKTERYSTYCZNE OBSERWOWANEGO GATUNKU PTAKA:	
Wielkość	
Kształt	
Ubarwienie	
Dziób – barwa oraz kształt	
Nogi	
Zachowanie	
Wydawane dźwięki (głosy)	
Cechy szczególne	
Nazwa gatunkowa ptaka	

Słowniczek trudniejszych pojęć:

Dymorfizm płciowy (dwupostaciowość) - u zwierząt rozdzielnopłciowych wyraźnie widoczne zewnętrzne różnice w wyglądzie samca i samicy.

Gatunek - zespół organizmów o podobnej budowie, wspólnym pochodzeniu, mogących się swobodnie krzyżować, dając płodne potomstwo.

Czy wiesz, że

Szacunkowa liczba gatunków kręgowców w Polsce wynosi 600, z czego blisko 60% wszystkich kręgowców stanowią ptaki (360 gatunków). Wśród ptaków 230 gatunków zostaje na terytorium Polski w okresie lęgowym, zaś reszta pojawia się tylko okresowo.

